

Benetako borondatea ager dezan galdegin diote Frantziako gutiengoek Gobernuari

Berrespenari itxoin gabe, Konstituzioa aldatu eta hizkuntzei buruzko legedia egin dadin eskatu dute

Hur Gorostiaga / Baiona

Euskal Herrian bezala, Ipar Kataluniako, Alsaziako, Britainiako edo Okzitaniako hizkuntza guttuen aldeko elkarteek EUSKALDUNON EGUNKARIA-ri adierazi diote Frantziak, gaur Budapesten Eurokarta 39 puntutan sinaturik, «aitzina pausoa» egingen duela. Baina berehalako ondorioetan baino gehiago, lehen ezagupen gisa duen balio sinbolikoa azpimarratu dute. Berrespenari itxoin gabe, Konstituzioko 2. artikulua aldatzea eta legedi berezia galdegin dute.

FRANTZIAK Budapesten (Hungria) Europar Kontseilu-ko hizkuntza gutituen Eurokarta gaur 39 puntutan sinatu behar duela eta, Ipar Kataluniako, Alsaziako, Bre-
tainiako eta Okzitaniako hiz-
kuntza gutituen aldeko
elkartek azpimarratu dute
«deus ez izatetik lehen ezagu-
pen batera pasatzea aitzina
pauso» izanen dela.

Hala eta guztiz ere, hizkuntza gutituen normalkuntzarako ondorio zuzenetan baino gehiago, Frantziako gizarteari eta orain arte hizkuntza gutituekiko itxitasun gehien agertu duten ardura-dunei eta hautetsiei begira izanen duen «balore sinbolikoa» azpimarratu dute.

Fred Urban Frantziako Hizkuntzen Goi Kontseiluko idazkari eta Alsaziako Elebitasun Bulegoko kideak bi irakurketa egin ditu sinatzeari buruz. «Frantziak orain arte erakutsi duen jarrera kontuan izanez, sinatzea oso adierazgarri ona da. Frantziak Eurokarta sinatzea ukatu zuen hastepenean. Ondotik, berriz, Eurokarta sinatzea Konstituzioaren aurka zihoala adierazi zuen Estatu Kontseiluak. Beraz egun une historiko bat da Frantzian. Sinatzeak erakusten du garapen politiko bat egon dela. Nazio kontzeptua modernizatzen ari da eta geroz eta Europarragoak bilakatzen ari gara; Frantzia salbuspun izatea alde batera uzten ari da».

Bigarren irakurketa gisa, aldiz, «momentuko adieraz-

pen bat besterik ez» dela adierazi du.

«Garrantzitsuena ez da sinatzea, edo berrespena Aitzitik, sinaketaren ondotik agertuko duen borondate politikoa izanen da garrantzitsuena. Gobernuak borondate politiko bat agertu nahi baldin badu, une berean has dadila hizkuntzen ezagupe-

Eurokartaren aurkako deia

EUROKARTAK ez ditu aldeko bozak soilik jaikiarazi Frantzian. Frantzia mailan ezagunak diren hogoi bat pertsonaltatek «Eurokartaren aurkako deia» egin dute, Lehen Ministroari ez sinatzeko galdeginez, eta parlamentarioei ez dezaten berretsi eskatuz, «Errepublikarendako arriskugarri» izanaren dela ohartaraziz.

«Eskualde hiz-
kuntzak, Frantziako

hizkuntza gisa kontsideraturik eta nazioko ondare kulturaleko zati izanik, juridikoki babesteko motiboak beraien aldeko diskriminazio positiboak sortzen du, mintzatuak diren eremu geografikoetan, nahiz hiztun kopuru oso mugatua izan», adierazidute.

«1996 urteko irailaren 26an Estatu Kontseiluak Frantziako hizkuntza frantsesa dela dioen

■ ■ ■ «Deus ez
izatezik lehen
ezagupen batera
pasatzea aitzina
pauso» izanen
dela espero
dute

nerako legeak prestatzen. Azken finean, Eurokarta berrestea zailagoa izanen da hizkuntza gutituen atala Frantziako legetan sartzea baino. Kontestu horretan, Frantziako hizkuntza bakar-tzat frantsesa agertzen duen Konstituzioko 2. artikulua moldatu beharra dago lehen-bailehen».

Konstituzioaren Bigarren artikulua-
ren aurkakoa zela
adierazi zuen», oroi-
tarazi dute. «Euro-
karta erabat kontra-
esanean ageri da
errepublikar tradi-
zioarekin, Frantzia-
ko populu eta lurral-
dearen batasuna
ukatzen baitu eta
berdintasun printzi-
pioaren aurkakoa
baita», salatu dute.

Sinatzaileen artean, Georges Sarre eta Didier Motchane daude, MDC Cheve-

nement Barne ministroaren alderdiko buruak, Jean Dutourd, Edmonde Charles-Roux, Pual-Marie Couteaux, Dominique Noguez, Jean Claude Barreau idazleak, Evelyne Surellot sozilogoak, Piere Andre Taguieff ikerlaria eta Gisele Halimi abokatua. Azken hau, Burgo-seko Auziari buruz idatzit zuen liburu kritikoagatik ezaguna da Euskal Herrian.

Hauteskunde garaia denez, mesfidantzak dira gehienak

Olier Ar Mogn-ek, Britainia-ko Kultur Elkartek buru eta Bretoieraren Bulegoko kideak, «sinatzearen efektu psikologiko baikorra» azpimarratu du. Ondorio zuzenei buruz, aldiz, «mesfidantza handia» agertu du. «Ahal zen gutiena sinatuko da. Irakas-kuntzan zerbait bada, baina zertarako lagundu irakas-kuntza gero bizitza publikoan ez bada deus egiten?», galdegin du, Konstituzioko 2. artikulua aldatu beharra azpimarratzeko. Gisa berean, Eurokartaren aplikapena Britainia osoko lurraldean gauzatuko dela espero du, Britainiako eremu administrazioetik kanpo dagoen Naoned eskualdean ere bai.

Per Denez bretoieraren aldeko militante ezagunak Eurokartaren sinatzea baikortzat harturik ere, «hauteskunde garaia» dela oroitarazi du eta gaineratu bigarren artikulua aldatzea dela garrantzitsuen.

Jaume Roure Perpignango udaleko auzapezordea Hizkuntza eta Kultura Katalanaren Defentsarako Federazioko lehendakariorde gisa, «Gobernuarekiko konfiantza eskasa» mintzatu zaigu. «Carcassonnek egindako txostena jadanik erabat minimalista zen, eta Gobernuak hori baino gutiago sinatuko du. Konstituzioko Bigarren artikulua aldatzen ez duteno, Eurokartak ez du aplikapen handirik izanen. Luzaz mugitu beharko dugu oraino», adierazi du.

Azkenik, David Grosclaude Okzitandar Ikasketa Institutuko lehendakariordeak «lehen etapatzat» jo du sinatzea. «Ez dugu pentsatu behar agintariek beren kabuz iritzia aldatu dutela. Eskualde ezberdinetako elkarteek egindako presioaren ondorio izan dela uste dut. Eta presio horrekin segitu beharko dugu. Azken finean, Eurokarta bigarren planoan gelditzen da, guk galdegiten duguna 2. artikuluaaren aldaketak eta hizkuntza gutituenak legeak sortzea baita», gehitu du.